

Barto Piersma, plv. directeur Platteland LNV

‘Een uitdaging voor groene kennisinstellingen’

De afgelopen twee jaar passeerden de RIGO-voorstellen als lid van de adviescommissie zijn kritisch oog. Barto Piersma, plaatsvervangend directeur Platteland LNV, wijst de groene onderwijsinstellingen op de bedoeling van de regeling en de achtergronden. “Er liggen geweldige uitdagingen.”

“Als je onderwijsvernieuwing maatschappij- en vraaggericht inzet, dan moeten scholen veel duidelijker zijn over de context waarin ze dat doen en daarbij meer oog hebben voor de ontwikkelingen in hun omgeving.” Barto Piersma, plaatsvervangend directeur Platteland bij het ministerie van LNV, baseert die stellingname op wat hij de laatste twee jaar voorbij zag komen aan projectvoorstellen die groene onderwijsinstellingen indienden voor de Regeling Innovatie Groen Onderwijs. ‘De interne gerichtheid overheerst’ berichtte hij de programmaleiders tijdens een informatiebijeenkomst ter gelegenheid van de aanstaande openstelling van de openstelling van de regeling Kennisverspreiding en Innovatie Groen Onderwijs (KIGO).

Piersma, ooit zelf docent in het groene onderwijs, keek als lid van de adviescommissie voor deze subsidieregeling

gebruiker van de natuurlijke omgeving. “Onze minister kiest daarmee voor de vermaatschappelijking van de beleids-terreinen van het ministerie van LNV”, vat Piersma samen. Het is volgens de topambtenaar logisch dat LNV zijn instrumenten waaronder ook het groene onderwijs optimaal benut om die vermaatschappelijking te realiseren. Subsidiereregelingen als RIGO en - vanaf dit jaar- KIGO zijn bedoeld om de groene onderwijsinstellingen in die beweging mee te krijgen en te stimuleren hun rol op te pakken bij die vermaatschappelijking.

Bredere netwerken

“Geen gemakkelijke opgave om die uitdaging aan te gaan”, weet Piersma. Het onderwijs is altijd aanbodgericht geweest. Het curriculum was het uitgangspunt. “Het is toch koning, keizer, admiraal in het eigen klaslokaal. De meeste docenten hebben hun handen vol aan de klas en het vak en houden de deur van het lokaal dicht. Gezamenlijk beleid maken binnen de school is daarvoor heel lastig.” Ook de maatschappelijke omgeving van de school speelt een rol. “Waar wordt je op afgerekend? Of je de exameneisen hebt gehaald. Daarmee profileer je je ook als school.” En ten slotte de sterke band met de traditionele doelgroep. “Die ook het gevoel had en nog steeds heeft dat het haar onderwijs is. Die zegt ‘houd eens op met die leuke dingen en zorg gewoon voor goed beroepsonderwijs’.”

In gesprekken die Piersma met ondernemers voerde voor de nota ‘Kiezen voor Landbouw’ beluisterde hij naar zijn zegen echter ook fikse kritiek uit die traditionele hoek. De uitdagingen en kansen voor agrarische ondernemers vragen om een brede oriëntatie en toekomstge-

‘Het is ongelooflijk belangrijk dat het groene onderwijs zich goed positioneert in de ontwikkelingen in de omgeving.

Daar worden takken van sport worden beoefend die veel breder gaan dan de traditionele landbouw.’

de afgelopen twee jaar met de beleidsbril van LNV naar de voorstellen. De landbouw moet een nieuwe legitimatie verdienen en de natuur moet weer terug naar het hart van de samenleving, zo legt hij uit. De focus wordt verlegd naar de consument. Op de burger die in toenemende mate vraagt om duurzaam geproduceerd voedsel en op de recreant, de

Barto Piersma

Barto Piersma werkte als docent van 1981 tot en met 1998 als leraar op de agrarische school in Rijsburg (momenteel locatie van het Wellantcollege) en was van 1988 tot 1992 als medewerker van de landelijke pedagogische centra o.a. actief als ondersteuner bij het landelijk Project Uitwerken Certificaten (PUC). Van 1992 tot 1996 was hij onderwijsinspecteur bij het ministerie van LNV waar hij na verschillende functies vervuld te hebben sinds 2007 plaatsvervangend-directeur Platteland is.

richtheid in de opleidingen. Daar schort het volgens hen aan. Piersma: “Ik ben me daardoor gaan realiseren hoe ongevoelbaar belangrijk het is dat het groene onderwijs zich goed positioneert in de ontwikkelingen in de omgeving. Die wijzen erop dat daar takken van sport worden beoefend die veel breder gaan dan de traditionele landbouw.”

Zijn eigen terrein – plattelandsbeleid – geeft hem dagelijks de bewijzen. “In het landelijk gebied gaat het om verschil-

tionele doelgroepen en zich zichtbaar maken als de kennisinstelling die haar omgeving helpt de kennis te laten circuleren. Een geweldige uitdaging die de Groene Kennis Coöperatie volgens hem goed heeft opgepakt, maar nog veel beter uit de verf moet komen. “Die netwerken zijn zelf bezig met kenniscreatie, -ontwikkeling, ontsluiting en benutting. Groene scholen moeten zich afvragen welke uitdaging ze zien om daarbij te zijn en een rol te spelen.” Dat

Toekomstvisie

Het is dus zaak, aldus Piersma dat groene onderwijsinstellingen een beeld hebben van de rol die ze willen spelen. Meer dan de educatieve? “Dat is de hamvraag. Of je als instelling niet moet zeggen: ik heb een paar producten in de aanbieding. Leerlingen en studenten opleiden tot vaklieden én actief meewerken aan kennisontsluiting en benutting. Volgens mij kun je het eerste uitstekend doen en hoeft je het tweede zeker niet na te laten. Heel wat leerlingen en studenten doen allerlei leuke dingen in projecten, dus die ingang is er al. Het gaat dan om de vraag of je in die brede netwerken een grotere meerwaarde wilt hebben. De mogelijkheden daarvoor zijn er in potentie. En het kan een geweldige uitwerking hebben op het curriculum en de ambitie van instelling en medewerkers. Het geeft scholen de gelegenheid los te komen van het rooster, de individuele docent. Van de alledaagse zaken.” De regeling KIGO moet volgens hem in dat licht worden gezien. “Soms heb ik het gevoel dat scholen zo’n regeling zien als een subsidiestroom waar je zomaar even op kunt intekenen. Dat ze tegen een docent zeggen: er is een regeling, schrijf daar maar eens een voorstel voor. Ik zou het prachtig vinden als de onderwijsinstellingen met de Groene Kennis Coöperatie gaandeweg een visie ontwikkelen over hoe ze in de wereld willen staan. En zich afvragen wat zij nodig hebben om succesvol te zijn als er zo’n regeling wordt opengesteld. Om de toekomst die zij wensen dichterbij te halen. Want daarvoor is de regeling bedoeld.” □

‘Onze minister kiest voor de vermaatschappelijking van de beleidsterreinen van LNV; het is logisch dat zij haar instrumenten waaronder ook het groene onderwijs optimaal benut om die vermaatschappelijking te realiseren.’

lende belangen, functies en doelgroepen. De traditionele landbouw is er maar één van. Juist door verbindingen van landbouw met die omgeving ontstaan er allerlei mogelijkheden voor nieuwe perspectieven.”

Van onderwijsinstellingen die ondernemers en de ontwikkeling van het platteland ondersteunen, mag volgens Piersma verwacht worden dat ze verbindingen aangaan met de brede netwerken voor plattelandontwikkeling. Dat ziet hij op een aantal plaatsen gebeuren, maar dat kan wat hem betreft nog veel sterker. “Het heeft ook te maken met overleven van groene onderwijsinstellingen”, vervolgt hij. “Als die zich met de Groene Kennis Coöperatie willen profileren in een omgeving die steeds complexer wordt op het platteland en in het landelijk gebied, dan moet wel duidelijk zijn dat er een veel groter netwerk is dan het traditionele.”

Ervarings- en praktijkkennis

Groene kennisinstellingen hebben daar veel te bieden, is de stellige overtuiging van Piersma. Daarvoor moeten ze echter naar zijn mening wel wat los gaan denken van hun educatieve functie en tradi-

kan voor alle aspecten en niveaus, is Piersma’s overtuiging. “Ik zie veel projecten bij Wageningen UR: voor plattelandontwikkeling en ook met boeren. Ook het groene hbo doet goed mee.” Opvallend is volgens hem echter dat het daarbij in hoofdzaak gaat om studenten die in allerlei netwerken leidend meedoen. “Naar mijn idee hebben de instellingen daar meer te bieden. Op het gebied van kenniscreatie, -ontwikkeling, ontsluiting en benutting. Kennisontwikkeling vindt niet alleen op de universiteit plaats. In het hbo en mbo zit heel veel ervarings- en praktijkkennis. Dat geeft veel mogelijkheden om als instelling in die netwerken te participeren. Omdat in die netwerken alles bij elkaar komt, geeft actieve deelname ook weer kansen op nieuwe klanten.” Dat het mbo duidelijk minder en het vmbo nog niet echt actief zijn op dit terrein, heeft volgens Piersma niets te maken met minder mogelijkheden. “Ik noemde net al de praktijk- en ervaringskennis die ook in het mbo zit. En het groene vmbo is bijvoorbeeld een geweldig voertuig om in het kader van de wijkgerichte benadering het natuurbesef en groen in de stad te brengen.”